

Norge er et lite land. Men ikke fullt så lite som man kan få inntrykk av gjennom riksdekkende massemedier

Riksteateret

Når noe virker for godt til å være sant, er det som oftest det. Derfor er det grunn til å være skeptisk når noen påroper seg en såkalt vinn-vinn-situasjon – altså en løsning der alle vinner og ingen taper. Det finnes få slike situasjoner i virkeligheten. Vanligvis betyr det at noen aktører har funnet en løsning de synes er gunstig og ønsker å få oppmerksomheten over på noe annet. Strategien lykkes ofte. For hvis alle virker fornøyde, mister oftest mediene interessen, beveger teleansene i en annen retning og henter andre gjester til talkshowene.

Men når noen vinner, taper som regel andre. Da både administrerende direktør i Helse Sør-Øst Bente Mikkelsen og helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad på pressekonferanse 8.5. 2005 gledestrålende erklærte at de hadde funnet en løsning på pasienthotellsaken på Radiumhospitalet, som var intet mindre enn en vinn-vinn-situasjon, var det derfor grunn til å spisse ørene og skjerpe oppmerksomheten (1). Hvem hadde tapt? Og hvor mye?

Dramatikk rundt Rikshospitalet og Radiumhospitalet er et velkjent fenomen – ikke minst når penger skal fordeles. Men forestillingen som har utspilt seg rundt pasienthotellet, har vært drama i særklasse. En styreleder trakk seg, en sykehusdirektør ble kastet. Det har vært tårevåte scener og sterke karakteristikk. Noen av Norges rikeste menn ønsket seg rollen som reddende engel. Men så fant likevel kvinnene som leder Helsedepartementet, Helse Sør-Øst og Kreftforeningen en lykkelig løsning, tilsynelatende i siste akt.

Men forestillingen var langt fra slutt. Den avsatte direktøren på Rikshospitalet, Åge Danielsen, valgte å ta bladet fra munnen i et intervju med Dagens Næringsliv 9.5. 2008, der han karakteriserte administrerende direktør Bente Mikkelsen og hennes nærmeste medarbeidere i svært negative ordelag: «Enhver gammel Sovjet-byråkrat ville ha rødmet over at han ikke klarte å finne på noe så tungvint selv, som de administrative modellene Helse Sør-Øst lever etter.» Det mest oppsiktsvekkende med intervjuet var likevel ikke dette, men at Danielsen gjennom intervjuet og senere opptredener i aviser og på TV ga uttrykk for at det var «regelrytteri» å følge helt ordinære spilleregler i forvaltningen av offentlige midler. Og han demonstrerte en holdning som mange utenfor Oslo lenge har mistenkt har vært rådende: Alle skal behandles likt i Norge, men noen mer likt enn andre.

«Helseforetakene kan ikke bruke mer penger enn de faktisk har fått tilført fra Stortinget. Det er grunnleggende udemokratisk,» sa helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad i en redegjørelse om sykehusøkonomien i Stortinget 26.2. 2008. Det er et problem om helseforetakene ikke har orden på økonomien, men det spørs om det ikke er et større demokratisk problem hvis ressursene skjevfordeles mellom regionene. Det vet vi nå at de blir. Magnussen-utvalget har bekreftet det Hagen-utvalget viste for få år tilbake: Helse Sør-Øst får for mye, de andre helseregionene får for lite. Ekstrabevilgningen til pasienthotellet ved Radiumhospitalet bidrar til å øke denne skjevfordelingen, og det er fullt forståelig at de tre andre helseregionene reagerer negativt.

Stener Kvinnsland, administrerende direktør ved Haukeland Universitetssykehus, uttrykte til NRK 9.5. 2008 at han gledet seg på kreftpasientenes vegne, men gjorde oppmerksom på at de fleste med kreft får behandling andre steder enn ved Radiumhospitalet. «I det store spillet i helse-Norge om investeringsmidler vil dette være et tiltak som er et lokalt Helse Sør-Øst-tiltak. Og det er mange sykehusprosjekter i Norge som er prioritert langt over dette sykehushotellet.» Kolbjørn Almlid, styreleder i Helse Midt-Norge reagerte sterkt på prosessen og har på vegne av et enstemmig styre sendt brev til helseministeren der han ber om at skjevhetene i ressurstilgangen umiddelbart rettes opp. I Helse Nord har kreftpasientene ventet på et sykehotell lenge og må trolig vente lenger, ifølge styreleder Jorhill Andreassen. Sykehuset mangler penger til enda viktigere nyinvesteringer. Disse kraftige reaksjonene og realitetsbeskrivelsene fra resten av Helse-Norge har ikke vært i nærheten av å få samme oppmerksomhet som pasienthotellsaken på Radiumhospitalet fikk. Det kom heller ikke flere penger til investeringer i revidert nasjonalbudsjett.

Demokrati innebærer bl.a. at man sikrer at alle stemmer høres og teller likt. Men mens stortingssalen ofte er ganske tom for politikere under viktige politiske debatter, er TV-studioene og avisspaltene fulle. Politikken blir til så å si for åpen scene. Det er i seg selv ikke noe demokratisk problem – hvis alle har noenlunde lik tilgang til denne scenen. Men slik er det ikke. De store riksdekkende avisredaksjonene og radio- og TV-studioene befinner seg innenfor et svært begrenset område i Oslo sentrum/vest. Stortinget, Regjeringskvartalet, mange store, nasjonale institusjoner og en lang rekke av Norges mest pengesterke og taleføre personer befinner seg i samme område. Det samme gjør Legenes hus. Man trenger ikke være medieanalytiker for å observere at det er lettere å komme til på TV når man har gangdistanse til studio. Det er lettere å få nasjonal mediedekning av hendelser som skjer i og omkring hovedstaden. Og det er enklere å få gjennomslag for sine hjertesaker når man befinner seg nær beslutningstakerne.

Da Sylvia Brustad ble spurt av reporteren i *Her og nå* på NRK 8.5. 2008 hva det nye pasienthotellet på Ullern ville koste, visste hun det ikke. Men «vi ordner opp med de penga,» konstaterte hun – ordrett sitert (1). Det svaret skulle nok svært mange pasienter, leger, kommuner og sykehusdirektører landet rundt ha ønsket seg når de ber om hjelp til finansiering av viktige, nødvendige tiltak. Det svaret bør de også få – dersom pasienter Norge rundt skal behandles likt.

Charlotte Haug
redaktør

Litteratur
1. Her og nå. NRK P1. 8.5.2008.